

Eğlenceli Tarih

99

PIRİ REİS

VE

ACAYİP HARİTASI

Metin Özdamarlar

BAPTAN
GALİBA
KAYDOLDUK!

MERAK ETME...
GPS CİHAZINI
İCAT ETTİM.

Eğlenceli
Bilgi

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
TÜRK DENİZCİLİĞİ	15
DENİZCİLİĞİN KALBI: GELİBOLU	22
DENİZ AŞIĞI BİR ÇOCUK!.....	38
DENİZCİLİKTE İLK YILLAR.....	51
KEMAL REİS VE PİRİ REİS OSMANLI HİZMETİNDE	58
PİRİ REİS BİLİNEN İLK DÜNYA HARİTASINI YAPIYOR.....	71
PİRİ REİS'İN 1513 TARİHLİ BİLİNEN İLK DÜNYA HARİTASININ TEKNİK ÖZELLİKLERİ.....	78
ROTAYA DEVAM	82
COĞRAFYA KİTAPLARININ EN ÜNLÜSÜ: KİTAB-I BAHİRİYE	97
PİRİ REİS YENİ BİR HARİTA ÇİZİYOR.....	117
PİRİ REİS'İ GÖRENİNİZ OLDU MU?.....	120
PİRİ REİS: SÜVEYŞ KAPTANI	122

GİRİŞ

Hepimizin bildiği gibi Türklerin, tarih sahnesine çıktığı yerde yani Orta Asya'da pek deniz yoktu. Dolayısıyla ilk kurulan devletler birer kara devletiydi. Bir süre sonra değişik nedenlerden, dünyanın farklı yerlerine göçtüler. Nihayet denizle tanıştıklarında ise içlerinden bu işi çok ciddiye alan kahramanlar çıktı!

Kahraman derken; çizgi filmlerdeki kurukafalı bayrağı olan, kafasında korsan şapkası, bir eli kancalı kahramanlardan bahsetmediğimiz kesin. Peki, kimdi bu kahramanlar? İsimlerini mutlaka ama mutlaka duyduğunuz sonlarında

“Reis” unvanları taşıyan ve hayatlarını denize adanmış kahramanlardan bahsediyoruz. Her biri ayrı bir kitap konusu ama özellikle bir tanesi var ki onun hakkında anlatacak çok şey var... Kim mi? Muhteşem denizci Piri Reis...

Piri Reis, dediğimizde hepimiz hemen “Aaaa, *ilk dünya haritasını çizen denizci!*” diye yerimizden zıplarız. Peki ya gerisi... Bu ünlü denizcinin denizlerdeki rüzgârlar kadar hızlı, dalgalar kadar zorlu, martılar kadar özgür, fırtınalar kadar macera dolu hikâyesini biliyor musunuz? İşte bu kitapta okuyacağınız tam da budur! Size her şeyden önce bolca şaşırma, gözlerine inanamama, “Vay beeeee!” diye çığlık atma ve ilham alma garantisi veriyoruz.

Issız bir adaya düşseniz yanınıza alacağız üç şeyden biri olabilecek, denizden çıksa yine okunacak, hiçbir yan etkisi olmayan Eğlenceli Tarih’in bu yepyeni kitabında denizlere yelken açıyoruz. Bir deniz bilgininin, muhteşem bir denizcinin rotasından gidiyoruz. Bu rotada nelerle mi karşılaşacağız?

- Osmanlı denizciliği hakkında ahkâm kesecek kadar bilgi sahibi olacak,
- Gemi broşürümüz sayesinde Osmanlı savaş gemilerini tanıyacak,
- İlk dünya haritasının nasıl bulunduğunun ilginç hikâyesini okuyacak ve çizim aşaması, içinde taşıdığı sırlar hakkında birçok şey öğrenecek,

- Piri Reis ile yapılmış bir röportajı soluk soluğa okuyacak,
- Kaptan'ın Seyir Defteri sayesinde Piri Reis'in dudak uçuklatan maceralarına tanık olacak,
- Piri Reis, inanılmaz bilgiler dolu ünlü kitabı Kitab-ı Bahriye'yi yazarken bizzat yanı başında olacak,
- Mini Denizcilik Sözlüğümüz sayesinde denizcilerin konuştuğu dili çözecek,
- Denizlerde kullanılan birbirinden ilginç aletleri tanıyacak,
- Denizciliğin simgesi güzel bir şehirde gezintiye çıkacak,
- Piri Reis'in Portekizlerle mücadelesini heyecanla okuyacaksınız...

Bu kitapta kaybolmak yok! Öğrenmek, şaşırmak, hayret etmek var! İçinizde denize açılmak için inanılmaz bir merak duymaya başladınız mı? Hafif bir rüzgâr esmeye başladığını hissettiniz mi? Bir gemi gıcirtısı ve açılan yelkenlerin sesini işittiniz mi? O zaman beklemeye gerek yok; yelkenler fora! Tam yol ileri! İlginç bilgi limanlarında sık sık demir atacağımızı şimdiden söyleyelim. Coğrafyacıların, denizcilerin, haritacıların adı üstünde “piri” olan bu değerli bilginin hayatında yolculuğa hazır mısınız?

Denizcilik terimleri

Kitabımızda denizcilikle ilgili birçok kelime ile karşılaşacağız. Bu nedenle size “Mini Denizcilik Sözlüğü” hazırladık. Dağarcığınıza yeni katılan bu kelimeleri cümle içerisinde kullanmayı unutmayın!

MİNİ DENİZCİLİK SÖZLÜĞÜ

Tersane: Gemi yapılan yer

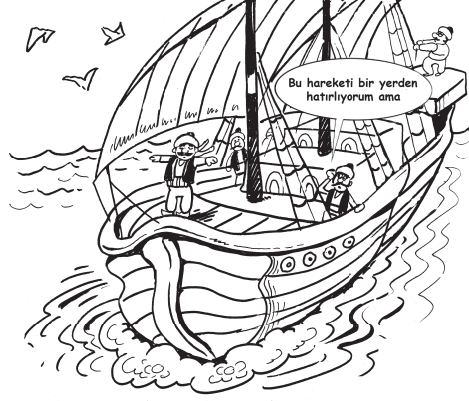
Donanma: Deniz kuvvetleri

Kaptanıderya (Kaptan Paşa):

Osmanlı’da deniz kuvvetleri komutanı

Reis: Gemi kaptanı

Levent: Deniz askeri

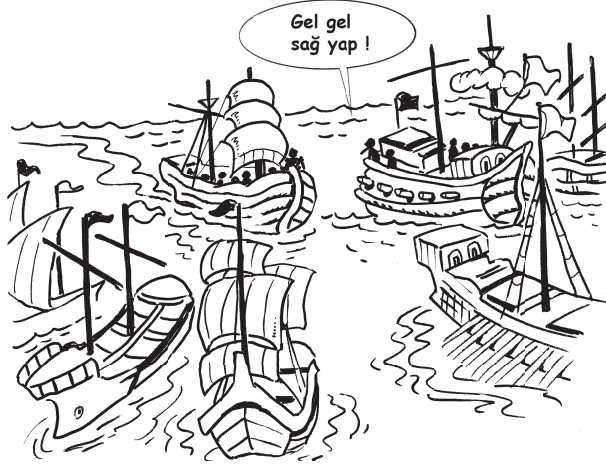

Gazi: Müslümanlıkta düşmanla savaşan kimse

Gaza: İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş. Gazanız mübarek olsun!

Rota: Geminin izlediği yol

Seyir: Gemilerin belli bir rotayı takip ederek ilerlemesi

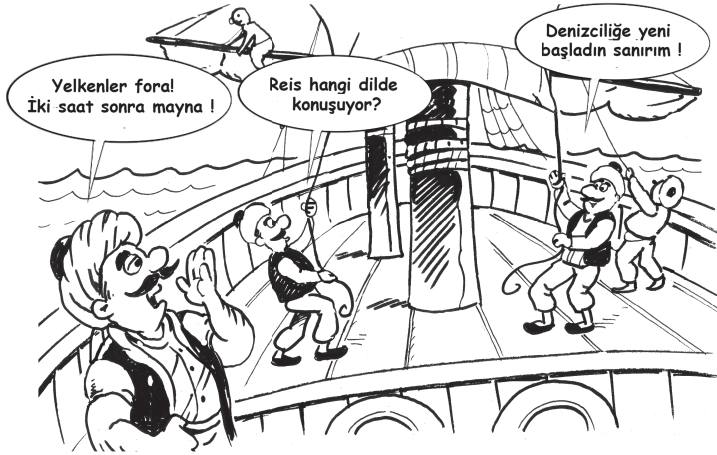
Ganimet: Savaşta düşmandan ele geçirilen her türlü mal

Üs: Bir askerî harekâta birliklerin gereksinim duyduğu her türlü gercin toplandığı, dağıtıldığı bölge

Filo: Bir arada ve bir komuta altında bulunan savaş gemilerinin bütünü

Fora: Denizcilikte yelkenlerin açılması

Mayna: Denizcilikte yelkenlerin kapanması

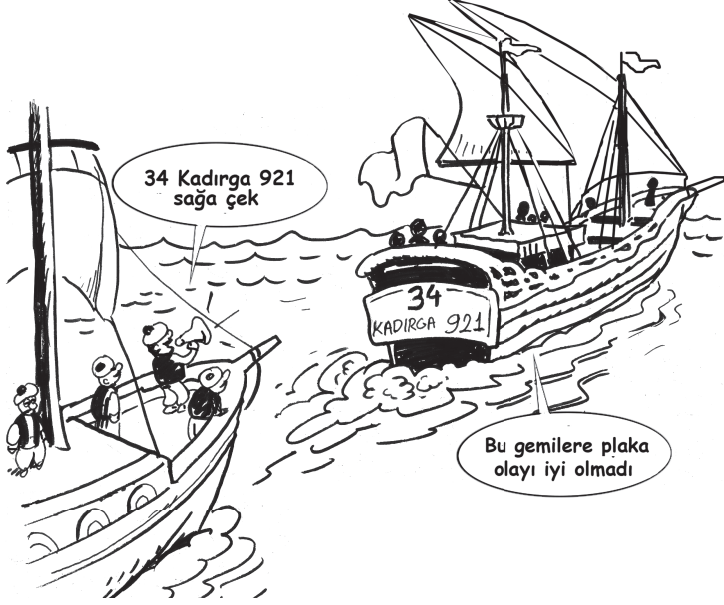
Amiral: Deniz komutanı

Beyleybeyi: Osmanlı'da eyaletleri yöneten valilere verilen ad

Azap: Gerektikçe sancaklardaki gençlerden toplanıp ordu ve donanmaya katılan asker. Azap çekmedikleri kesin! Zevkli olsa gerek!

Komi: Gemi görevlisi

Rampa etmek: Özellikle deniz savaşlarında bir geminin diğeri bir gemiye yanaşması. Üzgünüm sollama yapamazsınız! Denizdesiniz!

Yelken açmak: Gemilerin yola çıkmak için hareket etmesi. Eğer geminizde kürek yoksa yelken açmazsanız devam edemezsiniz.

Sefere çıkmak: Herhangi bir bölgeyi, yeri ele geçirmek için çıkılan askerî yolculuk.

Demir atmak: Gemilerin herhangi bir yerde durması için çıpasını denize bırakması.

Sancak: Osmanlı Devleti'nde il ve ilçe arasında olan yönetim birimi. Buraları yöneten kişilere ise *sancakbeyi* denirdi.

